

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A havi előfizetés ára:	10 Kgr.
Éves előfizetés:	100 Kgr.
Magyarországon kívül:	120 Kgr.
Magyarországon belül:	100 Kgr.
Magyarországon kívül:	120 Kgr.
Magyarországon belül:	100 Kgr.

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Magyarországon kívül: 120 Kgr.
Magyarországon belül: 100 Kgr.
Magyarországon kívül: 120 Kgr.
Magyarországon belül: 100 Kgr.

NAGYVÁRAD, szeptember 17.

A szabadkőművesek kék könyve.

— Második közlemény. —

A szabadkőművesség célja és iránya.

Első közleményünkben, melyben a szabadkőművesek kék könyvének ismertetését megkezdettük, kiemeltük ennek fontosságát kettős szempontból: Először, mert annak hitelességéhez semmi kétség nem fér, — másodsor, mert a nagyváradai vándorgyűlésen (melynek naplója a kék könyv) a szabadkőművesek egymás közt lévén minden tartózkodás nélkül nyilatkoztak benső, rejtett dolgaikról.

Emeli e könyv jelentőségét annak tartalma, melyben jellemző nyilatkozatokat találunk a szabadkőművesség lényegéről, céljáról, törekvéseiről, az általuk követendő új irányról és legközelebbi teendőikről.

Mindezekről már az elnöki megnyitó bőszeges tájékoztatást nyújt. De tartunk sort és rendet. Jöjjünk előbb — a vándorgyűlés aktái nyomán — tisztába az alapfogalmakkal.

Mi is az a szabadkőművesség? Mi annak a lényege és célja?

Ha az ember érdeklődik valamely egyesület iránt, iparkodik megtudni annak a célját, szervezetét, alapszabályait. És ha valaki tudakozódik a szabadkőművesség célja iránt, azt fogja válaszul kapni, hogy humánus, filantropikus egyesület, melynek tagjai titokban gyakorolják a jót. Ennél többet, hiába kutat valaki utána, szabadkőművesektől meg nem tudhat. Ezt pedig olyan komolyan mondják, hogy

akadnak balekek, akik elhiszik és ha nem lépnek is be mindjárt a páholyba, de dicsérik őket, vagy legalább is annyira elfogultak irántuk, hogy hiába hallanak, vagy olvasnak róluk más véleményt, nem adnak hitelt annak.

Lássuk csak, mit mond a nagyváradai szabadkőműves vándorgyűlés naplója, erről a nagy dobbal hirdetett filantrópiáról és humanizmusról?

Dr. Grósz Menyhért, a vándorgyűlés elnöke, megnyitójában így nyilatkozik:

„... valljuk be, miszerint ahhoz, hogy önzellenül és titkon jót tegyünk, egy zárt, titkolódzó társaságra nincs szükségünk.

A profán világban élénk verseny folyik a jótékonyági intézmények között.

Aki jót akar tenni embertársával, az számos oltárt talál a páholyokon kívül, melyen áldozatát a szegényeknek, elhagyottaknak és nyomorultaknak felajánlhatja. Hogy jótékony-ságot gyakorolhasson valaki, ahhoz nem szükséges a páholyrendszer, a szó, a jel és az érintés s ami szintén figyelembe veendő, a páholydíjak és egyéb járulékok fizetése.

Különbön tegyük a kezünket szívünkre és valljuk be őszintén, hogy azzal a jótékony-sággal sem tartunk ott, ahol a szabadkőműves-ség számbeli és anyagi erejével fogva tartanunk kellene. S ez nem is csoda. Ha a 3000 magyar szabadkőműves azon összeget, amit páholykiadások címén kiadni szokott, egy közös pénztárba fizetné be, a jótékony-ság terén igen nagy alkotásokkal dicsekedhetné; ahogy a dolgok jelenleg állanak, ezen tekintélyes összegből a jótékony-ságra vajmi kevés jut. A befizetett összeget a páholy adminisztrációja fölemészti s ha az egyes testvérek jótékony-célra való adakozása szölgatnak fel, akkor azzal a panasszal állnak elő, hogy a szabadkő-

mivesség amugy is sok pénzbe kerül, a kívánt célra csak keveset adhatnak.

Ime, így állunk a jelen szabadkőműves-ségnek legerősebb oldalával: a filantrópiával.

Ez a nagyjelentőségű vallomás, melyhez felesleges minden kommentár, azt hisszük, sok embernek a szeméről leveszi a hályogot. Jó lenne plakátra nyomtatni és terjeszteni azt mindenfelé, hadd tudja meg mindenki, aki csak némileg is érdeklődik a szabadkőművesség iránt. A nagyváradai vándorgyűlés elnöke pedig köszönetet érdemel ezért az egymásközt tanusított őszinteségért.

De ha — amit feltétlenül elismerünk — ha ahhoz, hogy önzellenül és titkon jót tegyünk, egy zárt, titkolódzó társaságra nincs szükségünk, mi a célja hát akkor a szabadkőművességnek?

A profán világ eddig a filantrópia gyakorlását gondolta a szabadkőművesség céljainak, ezzel már tisztában lennénk, hogy mit tartunk felőle, — de az imént idézett elnöki nyilatkozatból feltétlenül következik, hogy más valami célnak, törekvésnek kell lenni, ami összetartja a szabadkőműveseket s amiért érdemes páholydíjakat s egyéb járulékokat fizetni.

A profán világ, mondjuk a szabadkőművesek ellenségei, avval szokták gyanusítani a szabadkőműveseket, hogy a leplezett önzetlenség mögött merő érdekhajhászat lappang s ezzel fejtik meg azt a rébuszt, hogy készségesen fizetik a horribilis páholydíjakat és egyéb járulékokat, amelyekből a »jótékony-ságra vajmi kevés jut.«

Erdekhajhászok kétségkívül akadnak kö-

„TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

Egy szellemes játék.

Irta: Maxime Andouin.

Az ipar- és kereskedelmi-bank hivatalnokai között egy igen szellemes játék kapott lábra. Maguk között a hivatalnok urak házassági játéknak nevezték ezt a kedves időtöltést, amelynek lényege a következő volt: elövettek két újságot és felütötték a kihirdetések oldalán a házassági ajánlatokat. Az egyik aztán azokat a hirdetéseket olvasta főhangon, amelyeket házasodni kívánó uriemberok tettek közé. A másik fiatalember viszont azokat olvasta fel, amelyek férjhez menni akaró hölgyektől származtak. Ebből aztán néha igen elmés és meglepetni való mulatságos dolgok kerültek ki. Egyik-másik hirdetés valósággal összeillett. A játék aztán így folyt egészen addig, amíg csak a hirdetésekből tartott.

Nagyszerűen lehetett az időt agyonütni. Miután azonban végül még a legszemle-

sebb szórakozást is meg lehet unni, nagyon valószínű, hogy egy bizonyos idő múlva ez a játék is elvesztette volna minden érdekét, hogy ha Théodule ur — egy, az ilyen dolgokban roppant járatos és ügyes fiatalember — nem találta volna ki valami fenomenális újítást, amely szegények új érdeket és állandó változatosságot kölcsönzött.

A dolog pedig nagyon egyszerű volt. Eddig ugyanis nem volt egyéb mulatni való a játékban, csak az a különös összefüggés, amely egyik-másik hirdetés között volt; no meg azok a szellemes hon motok, amelyeket a fiatal urak mulatság közben megeregettek.

Théodule ur tehát azt találta ki, hogy feltolta magát jótékony gondviselésnek a szerelem és családi boldogság után vágyakozó becsületes lelkek fölé.

De hogyan?

Hát úgy, hogy azokat a hirdetéseket, amelyek összeillettek, egyszerűen kivágta az újságokból és kollégáinak nagy gaudiumára elküldte poste restante a megadott címre és pedig

úgy, hogy a férfit a nőnek, a nőt a férjhez adták.

Már most csak az érdekeltektől függött, hogy megtalálják-e egymást, vagy sem. A koczkát elvetette a Théodule ur jótékony keze.

Igy már érdekesebb volt a dolog; de még mindig nem volt elég érdekes és Théodule ur elhatározta, hogy még érdekesebbé fogja tenni.

Ez a Théodule ur, aki az ipar- és kereskedelmi bankban ilyenformán valóságos házasságközvetítő irodát szervezett, maga is vágyódott Himen lánczai után. Sőt már ott tartott a tisztelt fiatal ur, hogy egy bizonyos Gustavie Pousier nevű kisasszonynak gyöngéd ígéretekkel is tett a jövőre nézve.

Gustavie kisasszony a Faubourg Poissonnière-en lakott szüleinél és foglalkozására nézve masamódleány volt. Théodule ur választott hölgye tehát nem tartozott az ugynevezett jó partik közé; legalább látszólag nem, mert hiszen a kis lánynak dolgoznia kellett, hogy özvegy édesanyjának segélyére legyen a háztartás gondjainak viselésében.

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
Fő-utca.
(Uri Casinó-épület).
TELEFON 520.

angol divat férfiszabó-cég Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árnban szerezhetők be.

mely angol szövetekből a legujabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít **férfi-öltönyöket**, s minden e szakba vágó ruhaneműket. — Női costumöket, valódi angol SZÜVETEK nagy választékban.

zöttük is, de nem kell azt hinni, hogy valamennyit érdekel a páholyhoz. Hanem igen jelentékeny részük fanatikus gyűlölője a vallásnak és egyháznak és azért ragaszkodnak a szabadkőművességhez, mert ez ad az harcot visel a vallás ellen.

Idáig ezt csak a külföldi szabadkőművesekről tudtuk bebizonyítani. Néhány napja bejárta a világsajtó a hír, hogy a francia szabadkőművesek üdvözölték a vallásüldöző Combest és harczában kitartásra biztatták, meg ne álljon, míg csak le nem tiporja a francia katholicizmust.

Ha a magyarországi szabadkőműveseket ilyen tendenciával vádolták, tagadták, kézzel-lábbal tiltakoztak ellene.

Most már erre is van bizonyágunk. Klaszikus tanu rá a vándorgyűlés elnöki megnyitója, mely erre vonatkozólag a következőket tartalmazza:

Páholyunknak 8 év előtt történt újjászülése óta nem szüntünk meg a mellett izgatni, hogy a régi keretek kitolásával a magyar szabadkőművességhe több tartalmat vigyünk be.

Irányeszménk az volt, hogy a magyar szabadkőművesség lagymatag működési irányzatával szakítani kell s a progressiv és filozofikus irányzatok művelésének kell neki fekdnie.

Egy vitairatunkban a következőképen irtuk körül a *szabadkőművesség lényegét*, s egyben rámutattunk arra, hogy mely esetben elégíti ki a szabadkőművesség nagyobb intellektussal bíró tagjait.

Azt mondtuk:

Ha egy intézmény (a szabadkőművesség) valóban progressiv és filozofikus, tehát a haladó kor szellemét felfogó, azt fejlesztő, sőt a jövődőt előkészítő, tehát azt már meg is előző;

ha a butítás és ámitás ellen a felvilágosodás és igazság fegyverével küzd, de valóban küzd és nemcsak a külvilágtól hermetice elzárt szentélyeiben kenetteljes szavakban hirdeti;

ha nem fél a megtámadtatástól, hanem nyíltan és bátran sikra száll ez ellen, akkor az

intézmény magához láncolja tagjait és akkor korszellem fejlődésére erős betolyást fog gyakorolni . . .

Egy akcióképes és akcióra hajlandó szabadkőművesség lebeg szemünk előtt. Egy intézmény, mely bátran, rendszeresen és kitartóan küzd a reakcionarius áramlatok ellen. A reakció föltámadt és erősbödik; hatalma ma-holnap olyan, mint volt a francia forradalom előtt. A nagy forradalom hazájában az ellenforradalmat készíti elő, egybűtt egyenesen a középkor szellemét akarja újra föltámasztani. Egy medréből kicsapott oczeán a reakció, mely elsöpréssel fenyegeti mindazt az intézményt, amit a szabadság kivivott az emberiség számára.

Hol a gát e hatalmas hullámok ellen, ha nem a szabadkőművességben?

Franciaországban serény kezek dolgoznak e gát felépítésében és remény is van arra, hogy e buzgó munkások munkája eredményel fog járni.

De mi történt, minő intézkedések hoztak hazánk műhelyeiben a sötétség uralmának elhárítása ellenében?

Szó és szó — az ablak nélküli falak között, de óvatosan, nehogy künn profán fülek meghallhassák.

Jámor szavak nem hallható mormolásával, a kéznek zsebben való ökökre szorításával ellentállást kifejezni nem lehet. Kegyelemre való megadás, vagy megsemmisülés vár a szabadkőművességre, ha a mai struczpolitikát tovább folytatja.

A szövetségnek választania kell a lét- és nem lét között, kemény csontu gerinczet kell bevinni a puha, lusta testbe. Ha élni akarunk, ha a szabadkőművesség eszméit teljesíteni kívánjuk: nem szabad a harctól félnünk.

Szabadkőművesi munkára törekszünk s nem akarunk kiáltó paradoxként a jelen ásatag kölényének maradni.

E nemes munkára szólítlak fel benneteket szer . . . tv . . . !

A vándorgyűlések feladatát a magyar szabadkőművesség összegét érdeklő ügyek tárgyalása, azok kiviteli módozatának megállapítása s a mi a legfontosabb: ezen közös ügyekben az összes páholyoknak és a szabadkőműveseknek harmonikus együttműködése képezi.

Mi a vándorgyűlések intézményétől sokat várunk.

Legelső sorban is összetartozásunk ér-

zésének és a szabadkőművesség erejébe vetett bizalmunk megerősödését. A széjjel szórt és külön eszmekörben élő páholyok szellemének egymáshoz való közeledését. Nagyobb eszméknek közös felkarolását és diadalra juttatását. A szabadkőművesi világnézetnek a nagyobb körben való elterjedését.

* * *

Meggyőződés, hogy a vándorgyűlések meghozzák a magyar szabadkőművességnek azt, ami a szabadkőművesség zászlójára fölírva s aminek bekövetkezéseért mindnyájan epedünk: *a progressiv haladást*.

Progressiv haladás minden téren legyen jövőben a jelszavunk s e jelszó érvényesülésére törekedjünk a *profán világban is*.

Hogy miben áll ez a progressiv haladás és harcz a reakció ellen? — arról bőseges felvilágosítást nyujtanak a vándorgyűlésen tartott előadások és lefolyt viták, amelyekről további közleményeinkben fogunk megemlékezni.

Szolidaritás és keresztény világnézet.

»A társadalomtudomány alkalmazása a társadalmi szabályozásban csakis ott válik lehetőségessé, a hol az emberek egymással szolidarisak.« Somló Bódog dr. felolvasásából vettem ki e mondatot, hogy hozzá némely megjegyzést fűzök.

Előre bocsátom, hogy tökéletesen osztom Somlónak abbeli nézetét, hogy a tudomány eredményeit a társadalom szabályozásában hasznosítaniuk kell, s az az ideális állapot, ha a tudomány megállapított igazságait a gyakorlati életben alkalmaznunk lehet.

De ha ez így van, akkor nemde arra kell törekednünk, hogy megteremtjük azt az állapotot, mely mellett ezt megtehetjük, a tudomány igazságainak alkalmazása ellen a gyakorlati életben fanforgó nehézségeket el kell tünnetnünk.

Főbenjáró nehézsége a társadalomtudományok alkalmazásának a gyakorlati életben a szolidaritás kis mértéke az emberi társadalom-

De ha a jelenben nem is látszott sokat ígérőnek egy törekvő fiatalember számára a Poussier-családdal való összeköttetés, a jövő annál kecségtetőbb volt. Gustavie kisasszonynak volt ugyanis egy 60 esztendőes atyai nagybátyja. Ennek az embergyűlölő vén szigorinak se égen, se földön nem volt más senkije madame Poussier-n és a lányán kívül. De volt neki vagy tizenöt ezer frank évjáradéka. Ennek a csinos összegecskének, tehát szükségszerűleg Gustavie kisasszonyra kell egykor szállania!

Ez olyan bizonyos volt, hogy már azt is előre megállapította madame Poussier, hogy hol fogják majd gyümölcsöztetni a pénzt. Szóval a Gustavie kisasszony kis fehér kacsója mégsem volt olyan elvetendő valami. Théodule ur azonban nem volt anyagi gondolkozásu ember. O Gustavie kisasszonyban nem a gazdag örökösöd, hanem csak a házias, jól nevelt leánykát látta, akit érdemes szegényen is feleségül venni. Különben is jó állásu jómódu fiatalember volt, tehát nem kellett olyan nagyon sokat törődnie az anyagiakkal. Be is bizonyította önzetlenségét azzal, hogy ő magasztette a lakodalom napját.

Igy állottak a dolgok, mikor Théodule ur

a házassági játék dolgában egy új ötlettel lepte meg kollégáit.

A játéknak ugyanis még mindig volt egy nagy fogyatéka. Es pedig az, hogy mikor a kivágtott hirdetések az érdekelteknek elküldték, a jókedvű fiatal urak számára egyszerűen mind be volt a játék teljesen fejezve is. Az eredményt nem élvezhették. A két szerető fél találkozásának, megismerkedésének és további sorsának nem lehettek tanuivá. Pedig ez lett volna a tulajdonképpeni mulatság.

Théodule ur tehát ismét kitalált valamit.

Egy délelőtt megint nagyban folyt a játék és éppen erről a kellemetlen hiányosságról tárgyaltak, mikor Théodule ur diadalmas szemekkel kiáltott fel:

— Hopp, megvan! Segíteni is lehet a dolgon.

— Hogyan? Mit akar? Az isteni lennel — kiabáltak meglepetve a fiatal urak összevissza, ahányan voltak.

— Mindjárt. Előbb keressünk két hirdetést.

Mindnyájan a kereséshez láttak és a közelebbi két hirdetést halászták ki;

I. Középkorú, vagyonos özvegy ember,

aki egyedül elhagyatva érzi magát, egy negyven év körüli szellemes, művelt hölgyet nőül venne, ha vagyontalan is. Vagyonát szerződésileg feleségének biztosítaná. Közbenjárók kizárva! Cím: N. O.

2. Mérnök özvegye, 39 éves, vigkedélyű, szellemes asszony, idősebb urhoz feleségül menne. Közbenjárók kizárva! Cím: D. A. P.

— Ah, hiszen ezek egyenesen testvérelek! — ujjongott Théodule ur és egyik fiatalabb kollégájához fordulva folytatta:

— Onnek nőies írása van, kedvesem írja csak meg a következő levelet.

A fiatal ember tollal fogott és Théodule ur diktálta, amint következik:

«Tisztelt Uram!

Egy hölgy, aki az ön hirdetésében foglalt feltételeknek megfelel, ismerni kívánja önt. Legyen szives tehát most vasárnap délután pont három órakor a Place de la Concorde obeliszke mellett megjelenni. Ismertető jelül tartson egy zsebkendőt a bal kezében.»

Mikor a levél elkészült, maga Théodule ur

Az őszi ujdonságok megérkeztek.

Róth M. utóda.

Kalap és uri divat üzletébe.

Egyedüli raktár a hires angol Fownes-féle női és férfi keztyükben. — Olasz Borsalinó és Angol kalapokban. Férfi fehéreneműek nagy választékban és méret után. — Valamint teljes uri kelengyéket a leggyorsabban készítenek.

ban. Ha ez így van, legyünk rajta, hogy ez a szolidaritás mennél nagyobb fokban, mennél mélyebben és intenzívebben hassa át a társadalmat.

De ezt a célt, szolidarissá tenni az embereket egymással, igazán egyedül a keresztény világfelfogás szolgálja hathatósan. Azok a filozófiai rendszerek, elméletek, melyeket legújabbán az emberiség boldogítására kitaláltak, s melyek különböző név alatt közzéjön forognak, gyakorlati alkalmazásukban hasznavehetetlenek, mert vakmerően tulthessik magukat a változhatlan, elévülhetetlen etikai rendparancsain. A felebaráti szeretet, az igazság, okosság, mértékletesség, önmegtartóztatás, stb. azok a társadalmi erények, melyek az emberek közt megkívánható szolidaritás sarkkövei, legfőbb, hathatós biztosítékai, ezek híján hirtű, kéjvágy és bizásvágy teszi rabszolgáivá az embereket s egymás ellen uszítja az ellentétes érdekeket. Ezeket az erényeket azonban csupán a keresztény filozófia hirdeti, holott minden egyéb elmélet, rendszer a féktelenség uszályhordozója, az ember menyországát helyéül a földet jelöli meg, ez okozza, hogy kiki itt akar boldogulni, még embertársainak elnyomása árán is.

Es ez természetes. Mert ha nincsenek változhatatlan, időtől, helytől, emberi szeszélytől független erkölcsi alapelvek, melyek egyformán köteleznek minden embert, ha változhatnák máról-holnapra az erkölcsi jó és teljes fogalma, mi biztosít akkor arról, hogy azt a relatív jót, melyet a tudomány valamely időre helyre megállapít, minden ember meg fogja ismerni és követni, ha fel is tesszük, hogy a tudomány helyesen állapította meg. S ha volna mód azt az emberek tudomására hozni, mi biztosít megint, hogy azok az időleges erkölcsi alapelvek képesek lesznek a káros emberi szenvedélyeket, melyeket felnevelt, szabadjára bocsátott, féken tartani.

A történelem és a mindennapi élet elég szomorú példát mutat fel arról, hogy hova jut, mivé fajul az ember, ha a keresztény erkölcs

és a természettörvény változhatlan parancsait negligálja.

Nem csodálom. A természettörvény megsértése keményen megbosszulja magát. Ezt sinylí nagyon ma az emberiség. Nem is szűnik meg ez az áldatlan állapot, szomorú bűnhődés mindaddig, míg újra vissza nem lép régi jogaiba a keresztény erkölcs az államban, társadalomban, családban és egyéni életében egyaránt.

Ez a megjegyzésem Somló Bódog idézett mondatához. Hogy elmondtam, oka abban rejlik, mert maga Somló is egyik legharciasabb híve a modern evolúciónak. Hadd lássa, mire jut az elméletével. *Popity János.*

A keletázsiai háború.

Dum-dum lövedékek.

Pétervár, szept. 17. Az orosz távirati ügynökség jelenti Karbinból tegnapi kelettel: Az oroszoktól az erősségek sánczaiban hátragyott tompa revolvertöltéseket tévedésből dum-dum lövedékeknek tartják. Nyilván azért folyadik most a japán fővezér ehhez a tülzshoz, hogy a japánok körében gyengítse azt a kínos behatást, melyet az utolsó ütközetek igaz jellemzése kelteit. Ugyanis a japánoknak foglyaik sem voltak, ágyut nem sokat zsákmányoltak és mégis óriási veszteségeket szenvedtek. Az elmúlt napokban az érkezett hírek szerint nem voltak ütközetek. Azt jelentik, hogy észrevették, hogy a japán előrsők a jantai-bagupudzu vonalon megerősítést nyernek. Van ok annak a fellelésére, hogy a japáni hadsereg támadásra készül.

A japánok Koreai fővárosban.

London, szept. 17. A Daily Telegraphnak jelenti Soeulból 14-ikéről: A Soeulban tett terjedelmes intézkedések arra hagynak következtetni, hogy a japánok Soeul egy hadosztály állandó tartózkodó helyéül akarják tenni. A lakanyákat a város kapuján kívül a vasuti vonal mellett építik.

Port-Arthur.

Csifu, szeptember 17. Az a kínai, aki az egyik port-arthuri erősségnek 8-án és 10-én történt elfoglalását jelentette, azt beszéli, hogy egy torpedónaszádromból a bajójavitóban japán

gránátoktól találva elmerült. Hir szerint ez alkalommal hét tengerész elpusztult. A kínai azt is jelenti, hogy a 10-es és 12-es ágyúk kivételével az összes ágyúkat a szárazföldre és a védelmi művekbe szállították. A csatahajók most csak keveset használnak. A kikötőben fekvő összes hajók közül jelenleg csak hat tudna új ütközetben résztvenni. Négy hét előtt az Arany-hegyen levő ágyúk komolyan fenyegeték Susient, de most a lövegek e ponttól nagyon távol csapnak le.

London, szept. 17. Egy Csifuba érkezett spanyol kereskedő azt állítja, hogy Port-Arthurban járványos kolera esetek történnek, amely a csapatok hangulatára nagyon lehangolólag hatnak. Az európaiak, akik a várba rekedtek, kérve kérik Stösselt, hogy bocsássa őket szabadon, de a várparancsnok minden ilyen kérelmet ridegen visszautasít. 20 kínait, akiket szökésen értek, Stössel agyonlővetett.

London, szeptember 17. A Daily Telegraph jelenti Tientsinből 15-ről A japánok a Lujza-öblön át jelentékeny megerősítéseket csatoltak az ostromló sereghez. Kuropatkin tábornok hir szerint közölte a helyőrséggel, hogy még egy hónapig kell, hogy tartsa magát.

A legközelebbi csata helye.

Budapest, szept. 17. (Saj. tud. táv.) Az orosz távirati ügynökség jelenti Pétervárról: A legközelebbi nagy ütközetet Tienlingnél várják.

Orosz veszteség.

Budapest, szept. 17. (Saj. tud. táv.) Pétervárra ma érkezett meg a Liaojangnál elesettek jegyzéke. Elesett két tábornok 250 tiszt, 21150 katona. A japánok 233 ágyut tettek hasznavehetetlenné.

A népfelkelők behívása.

Budapest, szept. 17. (Saj. tud. táv.) Tokióból arról értesülünk, hogy a kormány a népfelkelőket a 40 éves korig behívta.

Nincs tifusz-járvány.

— A közegészségügyi bizottság ülése —

Már hónapok óta riasztó hírek járnak be a várost, hogy Nagyváradon erősen fellépett a tifusz-járvány.

vette a tollat és a következő kis billett irta meg erős, férfias vonásokkal:

«D. A. P. asszonyt kérem, hogy a legközelebbi vasárnap délutánján pont három órakor jelenjék meg a Place de la obeliszke alatti. Ismertető jelül tartson egy zsebkendőt a balkezeiben.»

A kollégák a két levél szövegében rögtön kitalálták a Théodule ur egyszerű ötletét és hangos óvációkban részesítették a nagy inszczenálót.

Csak egyetlenegy jegyezte meg közülök bátorlalanul:

— Es hátha szédelésnek tartják az illetők a dolgot és nem jönnek el?

— Azt majd meglátjuk, — felelt Théodule ur kacagva, — hiszen mi is ott leszünk...

A leveleket elküldték és vasárnap dél utánra megbeszélték a találkozást a Concorde-tér egyik szögletére. Délben, hivatal után a jókedvű összeesküvők elváltak és Théodule ur sietett fel Poussierékhez ebédre.

Talán mondanom sem kell, hogy a szellemes fiatal ember ebéd felett ezzel a kitűnő tréfával mulattatta a hölgyeket és madame Poussier kitűnő jókedvvel honorálta jóvendőbeli vejnének zseniális ötletét.

Természetesen azt is kijelentette a derék hölgy, hogy ezt a kolosszális színjátékot okvetlenül végig akarja élvezni.

Théodule urnak igen hízelt az érdeklő-

dés és készségesen vállalkozott a cicerone szerepére.

*

Vasárnap délután Théodule ur kollégái jóval 3 óra előtt ott ácsorogtak már a megbeszélt helyen, honnan az egész Concorde-teret át lehetett tekinteni.

Pont háromkor egy diszkrétan öltözött, kellemes arcú hölgy közeledett az obeliszke felé és csaknem ugyabban a pillanatban tűnt fel egy igen jól konzervált külsejű idősebb uriember alakja is a tér közepén.

Ő is az obeliszkeknél tartott és a hölgy is, a gentleman is zsebkendőt szorongatott a balkezeiben...

— Pompás! Ezek beleharaptak! — ujjongtak Théodule ur kollégái és lázas érdeklődéssel figyelték a történendőket.

A szereplő pár egypár pillanatig távolról mustrálta egymást — látható kíváncsisággal. — De ez csak egy gondolatnyi ideig tartott.

A következő pillanatban az uriember leve tte kalapját és ugy közeledett a kellemes hölgyhöz.

— Nagyszerű! Isten! süttögték az összeesküvők. — Csak Théodule volna már itt, hogy láthatná a művét.

A hölgy bevárta a férfit, míg az megszólitotta, aztán pedig mosolyogva nyújtott neki kezét.

A jelenet igazán nem volt neveltséges. A

hölgy határozottan bájos volt és a gavallér is jól viselte magát. Rövid beszélgetés után karját nyújtotta a hölgynek és megindultak derült egyetértésben a Tuileriák kertje felé.

— Ah, itt van Théodule! — kiáltott most az egyik fiatal ur hátra fordulva. — Jöjjen, jöjjen maga ezermester és lássa a művét!

Théodule ur karonfogva jött mennyasszonyával és mellettük madame Poussier tipegett. A hölgyek ki voltak pirulva a sietéstől és Théodule ur is alig lihegve kérdezte:

— Nos, mi van?

— Nézze! — mondta az egyik kolléga a távozó párocska után mutatva.

— Nagyszerű! igazán felségesen sikerült! Büszke lehet a művére, barátom.

Abban a pillanatban egy kis virágáros leány tartóztatta fel az új ismerősöket. A férfi erszénye után nyult, hogy egy ibolyacsokrocskát vásároljon és most egy pillanatra látható lett az arca.

— Jézus Mária! — sikoltott fel a Poussier asszony, krétafehér arccal kapaszkodva bele jóvendőbeli veje karjába, hogy el ne essék, aztán félajultán sóhajtott alig hallhatóan: — Megházasították Celestin bácsit!...

A kollégák közül nem értette senki sem a jelenetet, Théodule ur azonban igen értelmes ifjú volt és száraz torokkal, óriási nyelések közt bámult a kellemes külsejű hölgy után, aki elegáns ringással vitte magával a tizenöt-ezer frank évráradékos nagybácsit...

A közegészségügyi bizottság a közönség megnyugtató végett tegnap délután ülést tartott, amelyen a főorvos statisztikai adatokkal bizonyította, hogy a tifusz nem lépett fel járványszerűleg Nagyváradon, hanem csak szórványos jellegű, mint minden évben.

Erre csak az a megjegyzésünk, hogy éppen a tifusz miatt sürgették a vízvezetési hálózat kiterjesztését, de arra nem gondol most a közegészségügyi bizottság, hogy szorgalmazza a városnál a vízvezeték bevezetésének megkönnyítését, azzal a merev, indokolatlan és elítélendő elvvel szemben, amely e tekintetben a városházán uralkodik.

Az ülés lefolyásáról a következőket adjuk: Dr. Konrád Márk elnöklete alatt jelen voltak: dr. Baróthy Akos v. főorvos, dr. Papp Oszkár honv. törzsorvos, Rimler Károly polgármester, dr. Altmann Jakab, Stark Gyula, dr. Grósz Menyhért, dr. Barkovits Miklós, dr. Nemes Aron és Eleméry Ferencz jegyző.

Dr. Baróthy Akos városi főorvos terjesztette elő jelentését. Az elterjedt riasztó hírek folytán, a közönség megnyugtatóására kérte az ülés összehívását. Augusztusban a tifusz megbetegedések Váralja-Velenczén szaporodtak, de nem oly számban, hogy megütközésre szolgáltatásnak alapul. Szükséges a helyzetet felmérni s a közönséget megnyugtani, hogy a tifusz veszélyes dimenziókat nem öltött. Ezután rátér a statisztikai adatokra. Az év első felében 36 tifusz eset fordult elő Nagyváradon, 4 halálalozással. Mint minden évben, augusztus hónapban most is emelkedett a betegek száma.

Augusztus hó folyamán megbetegedett: Ujvároson 5, Olasziban 4, Váralja-Velenczén 18, összesen 27. Ezenkívül még két idegen, akik már magukkal hozták Pocsajból, illetve Aradmegyéből a bajt. A két idegen elhalt a kórházakban. A helybeli megbetegültek közül 1 halt meg. Efelől szerint különösen a 20 éven alulak közül több a megbetegedés. Megbetegedett ugyanis: 1—5 éves korban 5 gyermek, 5—10 éves korban 5, — 10—20 éves 6, és 20 éven felüli 13.

Szeptember hónapban 1-től 17-ig: Ujvároson 5, Olasziban 2 (1 vidéki), Váralja-Velenczén 13. Efelől szerint: 1—5 évig 4, — 5—10 évig 4, — 10—20 évig 9 és 20 éven felüli 3. Meghalt 1. Jelenleg ápolás alatt van 21 tifuszbeteg, akik közül a kórházakban 19, magán lakáson 2 van ápolás alatt. A kórházba azért internálták a betegek túlnyomó részét, hogy a bajt izolálják, aminek örvendés eredménye tagadhatatlan.

A betegséget a túlszűrt lakások, az udvarokban és utcákon levő szennyből, továbbá a Peczettől lehet következtetni, mert túlnyomólag a Pecze mentén fordultak elő a tifusz esetek.

Direkt infekciót nem lehet bizonyítani. A Páva vendéglő udvarán több megbetegedés fordult elő, az ott levő pocsolya és szenny miatt, amelyre már megtette a hatóság az intézkedést.

A főorvosnak az a véleménye és megjegyzése, hogy járványról vagy a betegség járványos jellegéről szó sem lehet. Mint minden évben, most is oly arányban lépett fel a tifusz. Figyelmébe ajánlotta a rendőrkapitányi hivatalnak, hogy az udvarok és utcák tisztántartását szigorúan ellenőrizze. Erélyesebb beavatkozást nem tart szükségesnek.

Dr. Papp Oszkár honv. törzsorvos bejelentette, hogy a honvédségnél 3 újabb tifusz esetet konstatáltak.

Dr. Grósz Menyhért szintén nem látja a járvány tenforgását, mert 50000 lakosnál 24 tifusz eset az évenkénti keretnek felel meg. A baj csak szórványos, de mégis foglalkozni kel vele. A hatósági orvosok megteszik kötelességeiket, de a város törvényhatósága nem teszi meg s a tisztaság nagyon el van hanyagolva. Csatornázni kell s megszűnik a baj. Indítványozza, hogy mondják ki, miszerint járvány nincs; a hatósági orvosok mindent elkövetnek a baj megállítására s hívják fel a törvényhatóságot a Páris- és Pecze-patakok szabályozására és a csatornázás elkészítésére.

Sark Gyula felhívja a bizottság figyelmét arra, hogy a meglevő csatornák óriási büzt terjesztenek s megfertőzik a levegőt. Addig is, míg az általános csatornázást keresztül viszik, a tisztaságra nagyobb gondot fordítsanak.

A szak bizottság tudomásul vette a főorvos jelentését s elfogadta a dr. Grósz Menyhért indítványát s az ülés véget ért.

A villamos vasut létesítése.

— Jóváhagyott szerződés. —

Nagyvárad város tudvalevőleg szerződést kötött a nagyváradai gőzmozdonyú közúti vasúttal arra, hogy a kiépítendő villamos vasut részére Nagyvárad város villamos műve szolgáltatja a szükséges hajtó villamoserőt.

A szerződés szerint a villamos vasut évi 300,000 kilovatt áramfogyasztást biztosít, 350,000 kilovatt fogyasztás után kilovattanként 13 fillért, további 50,000 kilovattanként 11 fillért, még további 50,000 kilovatt fogyasztásnál kilovattanként 10 fillért s az ezenfelüli fogyasztás kilovattjéért pedig 8 fillért fizet a közúti vasut.

A szerződést a belügyminiszter jóváhagyta. Tehát most már csak az engedély okirat kiadása van hátra s a közúti vasut megkezdheti a villamos vasut építését, ha komoly szándéka van a villamos vasut létesítésére.

A miniszter leirata a következő:

A folyó márczius hó 10-én és folytatva tartott közgyűlésében 68—2916. sz. a. hozott határozatát, melylyel a nagyváradai gőzmozdonyú közúti vaspálya részvénytársasággal a létesítendő villamos vasut részére szükséges áram szolgáltatására kötött szerződést jóváhagyta, felülvizsgáltatván, azt és illetőleg az elfogadott szerződést a kereskedelmi miniszter úrral egyetértőleg azon kikötéssel hagyom jóvá, hogy a gőzüzem alkalmazására vonatkozólag a szerződésben foglalt tiltó határozmányok nem érintik a m. kir. vasúti és hajózási főfelügyelőségének vagy a kereskedelmi miniszternek a törvényerejű vasutüzletrendtartáson alapuló azt a jogát, hogy áramszolgáltatás megzavarása esetén a forgalom köteles megtartása céljából a vasutársaságot a gőzüzem vagy más hajtóerő ideiglenes alkalmazására szoríthassa.

A felterjesztet ügyiratokat, köztük a jóváhagyási záradékkal ellátott szerződést visszaküldöm.

Budapest, 1904. szeptember 8.

Tisza.

Sztrájk előtt.

— A dédelgetett bujtogatók. —

Holnap hétfőn, előreláthatólag ismét egy nagyszabású bérmozgalom színhelye lesz Nagyvárad.

Ha a lelketlen bujtogatóknak sikerül legújabb vakmerőségük, százakramenő kömüves munkás nem áll holnap munkába. Ha pedig a kömüvesek nem dolgoznak, ezernél több építésznél foglalkozó napszamos marad kereset nélkül, mert önállóan, kömüvesek nélkül nem dolgozhatnak.

A szakegyetben kimondották a sztrájkot; az építésszek pedig ma, vasárnap tartanak ülést, amelyen valószínűleg kimondják, hogy beszüntetnek minden építkezést a munkások bérharca miatt és semmiféle további tárgyalásba nem bocsátkoznak.

Erre az ügyre vonatkozólag a következő sorokat kaptuk:

Mindjobban megdöbbenővé válik a kvalifikálhatlan eljárás, amelyet a nagyváradai munkások elkövetnek egyidő óta. A főkapitány dédelgetésének megvan a szomorú gyümölcse. A főkapitány mindjárt kezdetben nem mert szembeállni az áramlattal s ezt azzal leplezte,

mint ha csekélységnek tartaná a bujtogatók aknamunkáját. Most pedig hogy megdőtt a veszedelem azzal tetszeleg magának, hogy a bujtogatókkal konferál.

Hova fog ez vezetni?!

Mi lesz az eredménye a most készülő kömüves sztrájknak, amelynek megakadályozására semmit sem tett Gerő főkapitány.

Pedig most ugy is inséges idők elé nézünk, De vegyük a dolgot sorba.

Hogy a rendőrségnél nem tudják az ipartörvényt, azt már kimutatta nem régeu a miniszter, egy visszaküldött szabályrendelet kapcsán, amelynek intézkedései ellenkeztek a törvénnyel.

Hogy a főkapitány sem ismeri, vagy nem akarja ismeri az ipartörvényt, az kitűnik a kömüvesek mostani mozgalmánál.

Az ipartörvényben a következő szakaszok intézkednek a sztrájkokról.

162. §.

Összebeszélések, melyekkel az iparosok azt célozzák, hogy üzletük félbeszakítása, vagy a munkások, illetőleg segédek elbocsátása által, ezeknek terhebb munkafeltételeket szabjanak, különösen azoknak bérüket leszállítsák; vagy amelyekkel a munkások, illetőleg a segédek oda törekuszenek, hogy közös munkaszünetés által a munkaadókat magasabb bér megadására kényszerítsék s általában tőlük jobb munka feltételeket csikarjanak ki; ugyszintén mindazon egyezmények, melyek által azoknak támogatása célozzatik, akik az érintett összebeszélések mellett megmaradnak, vagy azoknak kárcsítása, akik azokkal szakítanak, — jogérvényvel nem bírnak.

164. §.

Aki a 163. §-ban említett összebeszélések és egyezmények létesítése, terjesztése, vagy foganatosítása céljából a munkaadókat vagy munkásokat, illetőleg segédeket szabad akaratuk érvényesítésében fenyegetés vagy tetteleges bántalmazás által akadályozza, vagy akadályozni törekszik; az, amelyben a büntető törvények szerint súlyosabb büntetésnek helye nem volna, 300 forintig terjedhető pénzbüntetéssel és 30 napig terjedhető elzárással büntethető.

Daczára a törvény ilyen intézkedésének, szeptember 11-én a kömüves szakegyetben egy szaktárs a gyűlésen indítványozta, hogy ha a kömüves munkaadók az elbocsátott kömüves segédek munkába vissza nem fogadják és a bizalmi férfiakat el nem ismerik, szeptember 19-én megkezdik a sztrájkot valamennyien.

Ezt az indítványt a gyűlés egyhangulag elfogadta.

A főkapitány nem tette meg a hivatalos kötelességéből kifolyó megtorló intézkedéseket, hanem hagyja a bujtogatókat tovább garázdálkodni.

A sztrájkot a szakegyetben mondták ki, amelynek alapszabálya szerint más célja van (2. §.) Pedig a 31. §. szerint, ha eltér a szakegyet céljaitól, azonnal felfüggesztendő. Megtette-e ez irányban a főkapitány a kötelességét? — Nem.

De meg tett mást.

Nagy Lajos szocialista bujtogatót sikasztásért lezárták, majd két forumon már elrendelték a kiutasítást. Es ez a szocialista agitátor most is bujtogat, sőt a főkapitány tárgyal és tanácskozik most is vele. Nagy Lajos deputációkat vezet hozzá.

Ilyen körülmények között egyszer nagyon szomorú következménye lesz a nagyváradai bujtogatók dédelgetett működésének.

UJDONSAGOK.

Lóversenyek!

A három napos váradai versenyek alkalmával bizonyára nem egy vetette fel közülünk a kérdést magának is, másoknak is: van-e szükség a lóversenyekre?

Megéri-e az! az 1000 meg 1000 koronát,

amibe a verseny belekerül, ha megtudom, hogy *Göta elf* jobban fut, mint *Matador* s hogy *«Servus Brezina»* nem csak tréfás köszönés és nemzeti üdvözlés, hanem egy igen jó paripa is? No meg hogy *Transvaal* nemcsak a háboruban, hanem a gyepen is lemaradt, *Csicsóné* pedig nevezve volt, de aztán elszégyelte magát s nem futott?

Distingváljunk.

Minden esetre elítélendő a versenynél annak egyik, oda egyáltalán nem tartozó szalanga, az örületes játékszenvedély. Államsegélyt adni a versenyeknek azért, hogy a kifosztása B-t: örülség volna. Fosztassa ki magát B saját költségére, ahhoz joga van.

Az államsegélynek és az így rendezett versenynek kimondott célja: a lótenyésztés fejlesztése. Ezt el is érik az ügetőversenyek, általában az urlovasok versenyei. Tagadhatlan, hogy az ilyen versenyek a gazdákat egyre jobb lóanyag tenyésztésére ösztönözték. Célját ismét ott téveszti a verseny, a mikor már nem a lóidomítás, hanem az emberidomítás a fő, mikor a lovak versenyében győztesse a legjobb — jockey lesz, ha ugyan holmi paklik nem billentik a lótenyésztés mérlegét ide vagy oda. Az állam jockey-versenyre nem tűzött ki díjat, mégis a jockey-dresszura a döntő.

El ezzel a két benfelejtett érszorító csipeszzel: a bookmakerrel és a jockeykkel, vagy pedig az államsegélyt kell a versenyektől megvonni. Vagy komoly cél a lótenyésztés emelése, vagy nem. Ha igen, akkor el a játékkal, ha pedig nem, hát akkor álljon félre az állam s ne csináljon nagy gyerekek játékát a szegények garasáiból. —r.

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a mult, valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetési díjaikat mielőbb kiegyenlíteni sziveskedjenek.

* Kereszt felmagasztalásának ünnepe. Ma, a szent kereszt felmagasztalásának vasárnapján az egyházmegyében több helyen bucsuk lesznek. Mező-Keresztesen *Grócz Béla* kanonok, Kárászteleken pedig *Csicsai Alajos* papnöveldei aligazgató tartják az ünnepélyes szent misét és prédikációt.

* Távozó tanító. *Zajgha Béla* újpálota tanító ki öt évi működése alatt előjáró meglegedését, a szülők elismerését teljesen kiérdemelte, 150 pályázó közül a jól dotált Fáspusztára lett kinevezve tanítóul. Mint hivatását helyesen felfogott néptanító megmutatta, hogy egy német nyelvű községben is miként lehet a magyar népnevelés szent ügyét feltűnés nélkül eredményesen szolgálni. Távozásával Újpalota közönsége képzett s szorgalmas népnevelőt, kollégái pedig egy lelkes szerető jó barátot veszítettek el benne.

* A villamosmű ügyei. Nagyváradi város villamos művésnek felügyelő bizottsága tegnap délután ülést tartott, amelyen az igazgató beszámolt a villamosmű féléves működésének eredményéről. Jelenleg 1000 magánfogyasztója van a villamos telepnek, 17,400 lámpával. — Tanácskoztak továbbá a felett, hogy a vízvezetési telep jelenlegi gőzüzeme helyett villamos erővel hajtsák a szivó és nyomógépeket, amelyekkel a vizet a magas tálatyba emelik. Erre nézve már leérkezett *Hollós József* és *Farkas Kálmán* műszaki tanácsosok szakvéleménye. Ezeket kinyomatják s a bizottság tagjai között ssétosztják. Addig ez a kérdés függőben marad.

* A miniszter köszönete. A kereskedelemügyi miniszter köszönetét nyilvánította *Moskovits Adolf* nagyváradi volt szeszgyárosnak 4000 korona alapítványáért, amelynek kamatait évenként egy iparostanoncizskolat végzett ifju továbbképzésére fordítják. Egyuttal az alapító-levelet is jóváhagyta a miniszter.

* Az egyházmegye gyászja. Széles körben mély részvételt keltett *Nábráczky Sándor* nyug. plébános, az egyházmegye volt áldozárának elhunytja. Temetése ma, vasárnap délután 3 órakor megy végbe az irgalmas rend társházából. Az egyházmegye papsága a következő gyászjelentést adta ki:

A nagyváradi lat. szert. egyházmegye papsága a rokonok nevében is szomorodott szívvel de Isten akaratában való megnyugvással jelentli *Nábráczky Sándor* nagyváradi I. sz. egyházmegyei áldozó pap, nyugalmazott királyudarczi plébánosnak folyó hó 16-án délután 2 órakor élte 63-ik, áldozópapsága 41-ik évében hosszas szenvedés és a szentségek ájtatos gyakori felvétele után történt elhunytát. A megboldogult hült tetemei a folyó évi szeptember hó 18-ik napján d. u 3 órakor fognak az irgalmasok rendházában beszenteltetni és a nagyváradi-olaszi-i róm. kath. temetőben a boldog feltámasztás reményében örök nyugalomra helyeztetni. Nagy-Várad, 1904. szeptember 17. Az Ur Jézus, kinek szolgájává szenteltetett, legyen az ő örök jutalma. Az O. V. F. N. Az elhunytban *Száhländer Károly* főmérnök sógorát vesztette el.

* Gépkezelői tanfolyam Nagyváradon. A napokban megemlékeztünk a Nagyváradon tervbe vett gépkezelői tanfolyam felállításáról, azouban ezen közleménybe némi tévedés csuszott be. A tanfolyam felállítását a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara feliratára a kereskedelmi miniszter helyezte kilátásba, de csak úgy, ha a circa 3000 korona évi kiadás fedezetet nyer. A kamara ezen az alapon kereste meg egy Biharmegyét, mint Nagyvárad városát és a gazd. egyesületet, mint akiknek első sorban érdekük a tanfolyam felállítása, hogy a tanfolyam költségeihez hozzájáruljanak. Különösen pedig azt kérte Nagyvárad városától, hogy helyiséget, fűtést és világítást adjon e célra. Ez olyan csekély teher lenne a város részéről, ami a tanfolyam nagy horderejével és hasznával szemben elenyésző. Hiszszük, hogy a törvényhatóság nem is fog elzárkózni a hozzájárulástól.

* Bucsuestély. *Kalmár Illés* várad-újvárosi r. kath. kántort, — mint már irtuk — *Salgótarján*ba választották meg. Barátai és tisztelői a jövő héten a Zöldfa nagytermében bucsuvacsorát rendeznek tiszteletére, melyre meghívotnak a távozó barátai és ösmerősei esetleg nejeikkel együtt. Egy teríték ára 3 korona. Jegyek kaphatók *Mertz János* bérkereskedő és *Bodnár János* tanító uraknál.

* Debreczen és a magyar ipar. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének debreczeni fiókja azzal a kérelemmel fordult Debreczen város képviselőtestületéhez, hogy minden ipari szükségletét a hazai ipartól szerezze be. Debreczen város közgyűlése e kéresemnek megfelelően, mint már jelentettük, egyhangulag kimondta, hogy mindenféle ipari szükségletének beszerzésénél kizárólag magyar iparterméket fog vásárolni s hogy szigoruan ellenőriztetni fogja a szükségleti tárgyaknak hazai termelését, valamint az ezeknél felhasznált nyersanyagok és félgyártmányok magyar eredetét. Debreczen városa e határozatáról a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségét is értesítette, melynek igazgatósága tegnap tartott ülésén elhatározta, hogy Debreczen városát e hazafias elhatározásáért üdvözlí és a város közönségének a magyar ipar halálját és elismerését támogatja. Egyuttal elhatározta a M. Gy. O. Sz. igazgatósága, hogy a többi magyar városokat egyenkint fel fogja kérni, hogy Debreczen város határozatát tegyék magukévá és érvényesítsék a debreczeni határozatnak mind a két pontját.

* Az Eötvös önképzőkör alakuló ülése. Tegnap tartotta a nagyváradi prem. főgimnázium ifjuságának «Eötvös» önképzőkör alakuló gyűlését *Beke B. Boldizsár* tanár ur elnöksége alatt. Ifjusági elnök lett: *Zótel Gyula*, titkár: *Pathy Nagy Lajos*, főjegyző: *Bakator József*, pénztárnok: *Czelláth Árpád*, főkönyvtárnok *Molnár Bálint* VIII. oszt. tanulók; aljegyzők lettek: *Kiss Ernő*, *Maksa Béla*, *Turányi András* és *Zahoray*; alkönyvtárnokok: *Bozóky Lajos* és *Fontos János* VI-dik osztályu tanulók.

* Elhunyt ifju. Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Vajna Béla és neje, szül. *Karger Anna*, gyermekeik: *Béla*, *Gizella*, *Erzsébet* és férje *Fröhlich János* és gyermekeik; *Iona* és férje *Veinpolter Frigyes* és gyermekeik; *Margit*, valamint számos rokonaik nevében mély fájdalommal tudatják szeretett fiók, testvérök, sógor és nagybátya *Vajna László*-nak 1904. szeptember 17-én, életének 21-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott hült tetemei f. hó 18-án, délután 3 órakor fognak a *Velencei Óvoda* épületből a ref. egyház szertartása szerint az újvárosi központi temetőbe örök nyugalomra tetetni. Mely végtisztességtételre rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagy-Várad, 1904. szept. 17. Aldás és béke poraira.

* Kinevezés. A belügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök vármegyénkben a peczeszentmártoni anyakönyvi kerületbe *Kanizsai Gyula* segédjegyzőt, a piskoltiba *Bródy László* piskolti lakost, a kézcsibe pedig *Nemecz Károly* segédjegyzőt anyakönyvvezető-helyettessekké nevezte ki és *Kanizsai Gyulát* a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködésével is megbizta.

* Véletlenül elszűlt fegyver. *Mozsik Péter* szerencsétlen haláláról sem kellene most ezt a szomorú referátát írni nagyrábéi levelezőnk hiráda nyomán, ha jobban vigyázott volna a fegyverével. Pedig *Mozsik Péter* mezőőr volt, felnőtt férfi, tudta, hogy a fegyverrel vigyázni kell, mégis úgy nyujtotta be háza kerítésén a fiának, hogy a fegyver, mely csövével *Mozsik* felé volt fordítva, elszűlt és a szerencsétlen mezőörnek halálát okozta.

* Rendőri hírek. *Rostás Mihály Kimpán* György gypajui lakostól tegnapelőtt a vásártéren egy szűrt lopott. Aa tolvajt a szűrrel együtt még tegnapelőtt este elfogta a rendőrség. Atkisérték a járásbíróshoz. — *Hirsch Hermann* leduczai illetőségű seprűkötő tegnapelőtt a Szeged felől érkező vonattal Nagyváradra jött és miután összes holmijait magában foglaló bőröndjét már csak sulya miatt sem akarta behozni a városba, egy vöröshaju 20-22 évesnek látszó ismeretlen férfit megkért, hogy vigyázzon bőröndjére addig míg ő a városban dolgait elvégzi. Mikor a városból a pályaudvarra visszatért, akkorra már a vöröshaju bőrönd őr bőröndöstől együtt eltűnt. — *Datler Juliska* kedden Ungvárra rándult ki. Bevelák Géza pinczérrel. A kirándulók megszállottak egy szállóhelyen. Reggel azután Bevelák Géza felhuzta újjára *Datler Juliska* 100 koronát érő ékköves arany gyűrűjét és azon kijelentéssel hogy csokoládét vásárol nyomban megugrott. — *Fodor Sándor* villamszerelő tegnapelőtt a Rhédey kertben dolgozott. Kabátját, melyben ezüst órája láncostul volt, egy ablakba akasztotta. 11 óra tájban kíváncsi levén az időre, felkérte az ugyan ott dolgozó *Prinz György* kömvésségét, hogy nézze meg a kabátjában levő óráján, hogy mennyi az idő *Princz* a megbízások eleget is tett, az órát a kabátzsebből kivette, a pontos zóna időt *Fodornak* bementte, aztán az órát zsebre vágta. Káros panaszára az eljárást folyamatba tette a rendőrség. — *A Nagyteleki u.* *Simon* féle udvaron beszállásolt és *Markovits Károly* főszolgabíró tulajdonát képező kocsirol 2 lámpát elloptak tegnapelőtt este. A tolvaj *Knecht Abraham* rovott multu bérkocsis személyében elfogta a rendőrség. *Dume János* tegnap d. e. nagyhangon árult az

ócska soron egy pár vadonat új csizmát. Bövebb után járásra kiderült, hogy a pár csizmát egyenest Dobestről hozta, ahol egy órházból lopta el, Letartóztatott. — Hasonló sor érte *Berjók Péter* magánzót is aki ma reggel egy nagy kosár finom csemege szállóval próbált vásárt csapni. A kérdésre vont ifjú eladja hogy a kosár szállót tegnap reggel séta közben a szállóhegyen a kocsiút közepén találta. —

x Különlegességek gyűjteménye. A ki női divatcikk terén valódi különlegességeket és exquisit újdonságokat akar látni, melyek máskülönben csakis világvárosokban láthatók, az nézze meg a Kovács L. és Társa Nagyváradon (Zöldfa-utca, Deutsch K. üvegkereskedésével szemben) újonnan megnyílt nagy női divatruházat, mely látványosság számba megy. Tessék e jónévű, megbízható cég mai számunkban közzétett hirdetését figyelmeire méltatni.

x Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a körösparti vendéglőmben, melyet a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg rendeztem be. Jó ételekről és kitérő italokról gondoskodva van. Minden este elsőrendű cigány zene, friss csapolású Dréher sör, zóna reggelik, hideg és meleg ételek minden időben pontos kiszolgálás és olcsó árak mellett kaphatók. Nyári és téli kényelmes fedett helyiségeim módot nyújtanak a legkényesebb igényeket kielégítenem. Midőn ezt a n. é. közönségnek b. tudomására hozom azon szerény óhajomnak adok kifejezést, hogy úgy mint a jelenben, a jövőben is minél számosabb b. látogatóikkal engem továbbra is megtisztelni sziveskedjenek. Kiváló tisztelettel *Szabó Gyula*, vendéglős. Abonensek felvételnek.

SZINHAZ.

Az iparos ifjak műkedvelői előadása. A nagyvárad ipartestületi ifjuság önképzőkörének tagjai ma, vasárnap, szeptember hó 18-án, műkedvelői előadást tartanak. Ez alkalommal megismétlik «A szép Darinka» 3 felvonásos népszínművet, Hamza Miska zenekarának közreműködése mellett. Az előadás jóvedelmét a Nagyváradon felállítandó Kossuth Lajos és Szacsuvay szobrok alapja javára adják. Az önképzőkör elnöksége a következő felhívást adta ki:

Kérem Nagyvárad polgáraihoz, Kossuth és Szacsuvay szobrok érdekében!

A nagyvárad ipartestület ifjuságának önképző egylete elhatározta, hogy szept. 18-án, vasárnap fogja megismételni, a Szigligeti Színházban a már szép sikerrel előadott Szép Darinka című népszínművet, Kossuth Lajos halhatatlan nagy hazánkja és Szacsuvay Imre, városunk vértanú halált szenvedett első képviselőjének emlékére felállítandó szobrok alapja javára. Ennélfogva vagyunk bátrak Nagyvárad város nagyerőmű közönségéhez kérelemmel fordulni, mint akik egyedül hivatva vannak arra, hogy valahányszor e város falain belül egy ilyen hazafias, szép és magasztos cél érdekében történik mozgalom, támogatásával pártfogolja.

Azt hisszük, hogy midőn e nemes célú tűztűk ki magunknak irányadón, bizony számíthatunk Nagyvárad minden hazafiasan érző polgáira, kik örömmel ragadják meg az alkalmat, hogy ezen szent eszme ügyének mihamarabb való létesítését diadalra juttassák, hogy az ő dicső és magasztos eszméik soha el nem muló nagy alkotásaikra ércz szobrok emlékeztessék az utóemzedéket városunk falai között is.

Mi a magunk részéről minden lehető megteszünk az erkölcsi siker érdekében, hogy most ez alkalommal az anyagi sikert is előmozdítsuk, azt úgy véljük elérhetőnek, ha e város nemesen érző polgáira, mint tették a múltban

valahányszor a jótékonyág oltárára kellett áldozni, jelen alkalommal is sietnek filléreikkel támogatni. — Kérve a hazafias ügy érdekében pártfogásukat: az egylet nevében: *Németh Antal* elnök, *Mocsy Gyula* jegyző.

Z E N E.

Fényes Mártha hangversenye.

Az estély nem valami kedvező előjelek közt kezdődött. Mindenek előtt nem jó egy hangverseny után 6 napra másikat tartani. Tegnap reggel aztán egy üzletben kiakasztottak egy hirdetést, hogy a hangverseny fél 8-kor kezdődik. Ezt egynehányan elolvasták s ahhoz is tartották magukat. Persze csak bosszuságokra, mert a csekély számú korai vendég azért csak várhatott 8-ig, míg a »zöm« megérkezett.

A bosszantó várakozást kárpótolta az a körülmény, hogy legalább telt terem előtt vette kezdetét a hangverseny.

A honvédszenekar Hunyady-nyitánya hatalmas és megkapó kezdet volt, *Bachó* István karmester a legszebb magyar dalmű remek nyitányát igen művészi tökélyvel tudta zenekara által interpretáltatni. Katonásan, elegáns dirigálásával teljesen kezében tartja zenekarát, a melynek tagjai igazi művészek. Nem csoda, ha olyan még igazibb művész, mint *Bachó*, ezzel a zenekarral mindig elragadja a közönséget, zeneértőket és laikusokat egyaránt.

Csokaji *Fényes Mártha*, az est ünnepeit hősnője következett ezután egy rendkívül nehéz klasszikus művel:

Mendelssohn E. moll hegedűversenyével. Mióta *Fényes Márthát* nem hallottuk, tehetsége teljesen kibontotta szárnyait s ma már csaknem kész művésznőt üdvözölt szülővárosa. Technikája meglepően biztos, tudása sokoldalú s azonfelül játéka mindenütt keresztül csillog az igazi érzés. A bájos ifjú művésznő valóságosan elragadta a közönséget, mely három gyönyörű virágcsokorral s szőnyi nem akaró tapsokkal adott kifejezést lelkesedésének s elismerésének.

Liszt I. Magyar rapszódijával ismét a honvédszenekar remekelt. Különösen a precíz összjáték tűnt itt fel; a többféle tempóváltozás egyforma biztonsággal, hajszálnyi pontossággal történt s a darab minden árnyalata teljesen érvényre jutott. Ez volt egyike a honvédszenekar mostani ittlétekor előadott legsikerültebb, legszebb zeneszámoknak.

Fényes Mártha Vieniavszki legendájával és főleg *Hubay* pompás csárdajelenetével ismét teljes sikert aratott. Futamai, a leggyorsabbak is, megleptek erőteljes szépségükkel.

A honvédszenekar ezután csak vonós hangsserekkel *Blau* Virágsuttogását adta elő. Csupa érzés a darab, csupa finomság az előadás — kár, hogy a közönség egy része parlamentbe vagy kávéházba képzelte magát s fecsegéssel zavarta a nagyhatású előadást.

Befejezte az estélyt *Fényes Mártha Vieniavszki* D-moll versenyművével. Bravuros előadásában ezt a darabot is teljes diadalra vitte s pompásan fejezte be a minden tekintetben kitérően sikerült hangversenyt. Ennél a számnál *Vomácska* József zongorakísérete is művészi színvonalra emelkedett.

Most még inkább okunk van büszkének lenni *Fényes Mártára*; haladása biztos, mert igazi tehetség az alapja.

MULATSÁG.

A Legény-egylet mulatságai. A nagyvárad Katolikus Legény-egylet tánciskoláját 1904. október hó 15-én nyitja meg egy elősmert táncmester vezetése alatt, a ki kizárólag csak a Legény-egyletben fog tanítani hetenként 3 órát. Főlkéri a rendezőség, azokat, kik beiratkozni óhajtanak, sziveskedjenek mentül előbb a létszám gyors betöltése miatt jelentkezni. Továbbá az október hó 2-án tartandó szüreti

mulatságra most küldi szét a rendezőség a meghívókat, akik ezen meghívókra igényt tartanak s nem kapnának, kérjük az egylet bármely tagjához fordulni.

Igazságszolgáltatás.

Engel Mihály pécsi bornagykereskedő bűnpöre.

Erdekes ügyvel foglalkozott tegnap a budapesti büntető törvényszék vádtanácsa Czárán István kir. ítélőtáblai bíró elnöklése alatt. A vádlott *Engel Mihály* dugszáclag bornagykereskedő, aki borhamisításai révén nemcsak Pécsen, ahol pinczéi vannak, hanem az egész kontinensen hírhedt lett. A borhamisítási ügye annak idején nagy szenzációt keltett. Ügyével a külföldi lapok is sokat foglalkoztak, úgy hogy pöre erősen ártott akkoriban a magyar kereskedelemnek, a megbízhatóság szempontjából. A pörnek az lett a vége, hogy a belügyminiszter (*Széll Kálmán*) mint legfőbb fórum, büntőnek mondotta ki *Engel Mihályt* a borhamisításban, az óriási lefoglalt borkészletet elkoboztatta, a milliomes vádlottat pedig három hónapra ítélte. *Engel Mihály* a büntetés végrehajtása előtt külföldre menekült, most állandóan Bécsben lakik, a magyar hatóságok pedig nem tehetnek ellene semmit, mivel a borhamisítás miatt jogerősen elítélteket az osztrák kormány nem szolgáltatja ki a magyar igazságszolgáltatásnak.

Még mielőtt a borhamisítási ügy kipattant volna, *Engel Mihály* ellen egy másik, ennél sokkal súlyosabb természetű vádat emeltek és ez az ügy került most a budapesti büntető törvényszék vádtanácsa elé.

Engel Mihály egy külföldi (kremzi) nagy borkereskedő-czeggel állott üzleti összeköttetésben és a közvetítő *Heinrich Károly* pécsi borkereskedő volt, akinek *Engeltől* a provizó címén 10.000 korona járt, s azonban ezt az összeget nem volt hajlandó kifizetni és pörre került a sor. A polgári bíróság elrendelte a tanúk kihallgatását és ezek között természetesen a külföldi cég volt a koronatanu.

Mikor *Engel* ezt megtudta, levelet írt a kremzi borkereskedőnek, melyben tudtára adja, hogy átengedi neki a még hátra lévő csekély tartozását, ha a bíróság előtt azt fogja vallani, hogy *Heinrich Károly* nem szerepelt közvetítőként és így a provizó jogtalanul pörli. A kremzi borkereskedő azonban ti ztességes ember volt, az ígért összeg nem csábította el, hanem a kompromittálólevelet, mint bünyelt átszolgáltatta a bíróságnak.

Ennek a levélnek az alapján *Heinrich Károly* ügyvédje dr. *Farkasházi Fischer Zsigmond* hamis tanúszerzés címén följelentette a Bécsbe szökött *Engel Mihályt*.

A budapesti kir. ügyészség elvállalta a vád képviselését és vádiratot adott is be *Engel* ellen, aki a vádirattal szemben védője, dr. *Friedmann Bernát* utján kifogásokkal élt és a kifogások tárgyalását a mai napra tűzte ki a vádtanács.

Döntésre csak a délutáni órákban kerül a sor mert a közvadász képviselője, dr. *Böhm Alajos* királyi ügyész terjedelmes előterjesztés után kétórás vádbeszédet mondott.

Ha *Engelt* vád alá helyezik, ami előre látható, akkor a szököse nem sokat ér, mert a hamis tanúszerzés címén bizonyára kiadja az osztrák hatóság, ha csak *Engel* meg nem gondolja magát és Bécsből New-yokba nem teszi át újabb lakását.

Elítelt bérkocsitolvajok. Van egy hónapja, hogy hirt adtunk róla. *Dásekál* János és *Nyercse* Demeter ellopták az állomástól *Szakál* József bérkocsiját, míg gazdája oda volt. Vigan hajtottak vele az országúton, de a vámháznál lefűlelték őket. Az ügyészség lopás büntette miatt vádat emelt ellenük a törvényszék büntető tanácsa előtt, mely *Hassie* Pál törvényszéki bíró elnöklése alatt tegnap tartott ügyökben főtárgyalást. A vádat *Gáthy* Bálint

kir. alügyész képviselte. A tolvajokat Rádl Ódón segédje, dr. Poynár Széver ügyvédjelölt védte. A védelem a vádlottak beszámíthatatlanságát vitatta, mert a lopást részeg fővel követék el. A kir. törvényszék azonban beszámította nekik a bűncselekményt és az enyhítő körülmények tekintetbe vételével őket 1—1 havi börtönre ítélte, melyet kiállott vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vett. Persze a tolvajok megnyugodtak az ítéletben, mert leghamarabb csak így szabadulhattak meg.

SPORT.

Nagyváradai löversenyek.

— Második nap. —

Tegnap a Versenyegylet által rendezett löversenyek kezdődtek, még pedig az esős idő dacára kedvező előjelekkel.

Hűvös is volt az idő, permtezett az eső, mégis előkelő és nagyszámu közönség gyűlt a pályára. A nap ragyogását pótolta a ragyogó jókedv, a melegre pedig úgy se volt szükség, elég melege volt annak, a ki fogadott. Még meg is izzadt a pénzéért.

A közönség sorában ismét megjelent dr. Szemrecsányi Pál püspök s állandóan központja volt az előkelő társaságnak. Ott voltak még Fetsler Antal kanonok, Beóthy László és Beóthy Pál főispánok, Steinsberg Móricz altábornagy, báró Karg János ezredes, Bölöny József, Klobusiczky Béla stb., stb.

Az első pont, az *eladó-verseny* iránt volt nagy érdeklődés. Egyik ló ellen óvást is emeltek, de a bíróság az óvást, mint alaptalant, elutasította. Első lett Schey Pál százados *Barkóczyja*, második Wood Albert *Francea*, harmadik Antal főhadnagy *Tövise*, Tot. 10: a 40, 4: 16.

Ürögdi akadályverseny: Indultak beten. Első lett Liptay *Páfránya*, második Makay *Felicitasa*, harmadik Paul *Miragea*. Tot. 10: 18, 4: 7.

Szentmártoni gátverseny. Indultak négyen 13 nevezés köztül. Első lett Merveldt gróf *Cataniaja*, második Markovics főhadnagy *Servus Brezinaja*, harmadik Vyllar Tot. 10: 60, 4: 24.

Zerge akadályverseny. Indultak ketten. Első lett Czárán *Szötykéje*, második Markovics *Transvaalja*. Tot. 10: 12, 4: 5.

Bónékuti-díj. Indultak hatan. Első lett Czárán *Götaelfje*, második Csiszár főhadnagy *Matadorja*, harmadik báró Waldbott-Bassenheim. *Matchtaxja*. Tot. 10: 64, 4: 25.

Nagyváradai díj. Futottak hárman. Első lett Czárán *Finfityje*, második Markovics *Boa II-je*, harmadik Miskolczy *Cognetteje*. Tot. 4: 7, 10: 19.

A verseny utolsó napja.

Ma, vasárnap lesz a löverseny utolsó napja.

Az érdekes verseny programja a következő:

I. Eladó verseny. 1000 kor. az elsőnek 200 kor. a másodiknak, 100 kor. a harmadiknak. Távolság kb. 1800 m.

1. Mr. Albert Wood: France, sárga, zöld sapka. 2. Antal M.: Suárló, ezüst-szürke, világoskék ujjak és sapka. 3. Csiszár J.: Matador, veres, veres és kék gyűrűs ujjak, kék sapka. 4. Czárán J.: Mr. Jersey, lila, fehér pettyek, veres sapka. 5. — Parnassus, ugyanaz. 6. Czárán Z.: Göta elf, sötétveres, fehér sapka. 7. Kesziér L.: Generális, Fekete, veres gyűrűk és sapka. 8. Koller E.: Policeman, világoskék,

fehér ujjak és sapka. 9. Liptay B.: Páfrány, jobbról veres, kék ujj és sapka; balról kék, veres ujj és sapka. 10. Gr. Merveldt: M. Catania, veres, fekete ujjak, sárga sapka. 11. Pejacsevich A.: Telramund, sárga, kék öv. 13. Schey P.: Katóka, fehér, veres-kék szalag, veres sapka. 14. Sibrik S.: Arvaleány, sárga, kék szalag és sapka. 15. Br. Waldbott-Bassenheim K.: Matchtax, Ezüst-szürke, veresszegély és sapka. 16. — Quid nunc, ugyanaz.

II. Nagy akadály-verseny. 1800 kor. az elsőnek, 300 kor. a másodiknak, 100 kor. a harmadiknak. Távolság kb. 5000 m.

1. Gr. Chorinsky F.: May be, fekete, arany zsinór, fekete sapka arany bojttal. 2. Czárán Z.: Hallatlan, sötétvörös, fehér sapka. 3. Mr. Field: Hastrmann, cseresznye-erős, fehér szalag és sapka. 4. Koller E.: Mormglen, világoskék, fehér ujjak és sapka. 5. — Wnuczka, ugyanaz. 6. Liptay B.: Vielliebchen, jobbról veres, kék ujj és sapka; balról kék, veres ujj és sapka. 7. Makay Gy.: Felicitas, világoskék, veres szalag. 8. Gr. Merveldt M.: Joconde, veres, fekete ujjak, sárga sapka. 9. Br. Morpurgo A.: Ratking, veres, sötétkék szalag és sapka. 10. Mr. Paul: Mirage, fehér, kék gyűrűk, fekete sapka. 11. Gr. Thun L.: Ercz, kék, sárga pettyek és sapka.

III. Bihari gátverseny. 800 kor. az elsőnek, 200 kor. a másodiknak. Távolság kb. 2400 m.

1. Czárán J. ur: Finfity, lila, fehér pettyek, veres sapka. 2. Kiss E. ur: Kóczos. 3. Kubinyi Gy. száz.: Zsófi. Cseresznye-erős, kék szalag és sapka. 4. Markovits J. fhdgy: Boa II. Világos kék, veres szalag és sapka. 5. Miskolczy F. ur: Coquette. Kék-veres szalag.

IV. Hadseregi akadályverseny. 1000 kor. az elsőnek, 200 kor. a másodiknak, 100 kor. a harmadiknak. Távolság kb. 2400 m.

1. Antal M. fhdgy: Lygia. Ezüstszürke, világoskék ujjak és sapka. 2. Br. Berg H. száz.: Barkarol. Fehér, kék hajtóra, fehér sapka. 3. Brodszky I. fhdgy: Gold Yellow. Fehér, veres-sárga kettős szalag, veres sapka. 4. Döry L. száz.: Markos. Egyenruha, kék-sárga szalag. 5. Br. Fekete A. hdgy: Lehel. Bordeaux-veres, bordeaux veres és fehér csikos ujjak, bordeaux veres sapka. 6. Koller E. fhdgy: Mormglen. Világoskék, fehér ujjak és sapka. 7. Wnuczka. Ugyanaz. 8. Lukács E. fhdgy: Kendőző. Veres, kék öv veres pettyekkel. 9. Nagy A. száz. Bieta. Kék, sárga szegély. 10. Szakonyi M. fhdgy: Krzyzak. Sötétkék, sárga sapka. 11. Szeőke B. száz.: Felemás. Egyenruha, lilaszintű szalag. 12. Telegdy J. hdgy: Tripos. Egyenruha, veres-fekete szalag.

V. Iklódi gátverseny. 1200 kor. 900 kor. az elsőnek, 200 kor. a másodiknak, 100 kor. a harmadiknak. Táv. 2800 m.

1. Czárán J.: Szötyke, lila, fehér pettyek, veres sapka. 2. Koller E.: Lizska, világos kék, fehér ujjak és sapka. 3. Nagy A.: Honi II., kék, sárga szegély. 5. Gr. Pejacsevich A.: Nelly, sárga, kék öv.

VI. Vigasz verseny. 1100 kor. 800 kor. az elsőnek, 200 kor. a másodiknak, 100 kor. a harmadiknak. Táv. 1400 m.

1. Mr. Albert Wood: Nikita, sárga, zöld sapka. 2. Vyllar, ugyanaz. 3. France, ugyanaz. 4. Antal M.: Susárló, ezüstszürke, világos kék ujjak és sapka. 5. Lygia, ugyanaz. 6. Tövis, ugyanaz. 7. Br. Berg H.: Barkarol, fehér, kék hajtóra, fehér sapka. 8. Brodszky I.: Gold Yellow, fehér, veres-sárga kettős szalag, fehér sapka. 9. Gr. Chorinsky F.: May be, fekete arany zsinór, fekete sapka arany bojttal. 10. Csiszár J.: Matador, veres, és kék gyűrűs ujjak, kék sapka. 11. Czárán J.: Szötyke, lila, fehér pettyek, veres sapka. 12. Mr. Jersey, ugyanaz. 13. Finfity, ugyanaz. 14. Czárán J.: Gurr-Gurr, ugyanaz. 15. Parnassus, ugyanaz. 16. Czárán Z.: Hallatlan, sötétvörös, fehér sapka. 17. Czárán Z. ur: Göta elf. Ugyanaz. 18. Döry L. száz.: Markos. Egyenruha, kék-sárga szalag. 19. Br. Fekete A. hdgy: Lehel. Bordeaux-veres, bordeaux veres és fehér csikos ujjak, bordeaux veres sapka. 20. Br. Fekete A. hdgy: Csicsóné. Ugyanaz. 21. Mr. Field: Hastrmann. Cseresznye-erős, fehér szalag és sapka. 22. Kesziér L. ur:

Generális. Fekete, veres gyűrűk és sapka. 23. Kiss E. ur: Kóczos. 24. Koller E. fhdgy: Lizska. Világoskék, fehér ujjak és sapka. 25. Mormglen. Ugyanaz. 26. Wnuczka. Ugyanaz. 27. Policeman. Ugyanaz. 28. Kubinyi Gy. száz.: Zsófi. Cseresznye-erős, kék szalag és sapka. 29. Lindenmeyer S. hdgy: Reineclaude. Egyenruha, rózsaszín szalag. 30. Liptay B. ur: Vielliebchen. Jobbról: veres-kék ujj és sapka. Balról: kék, veres ujj és sapka. 31. Páfrány. Ugyanaz. 32. Ujdondász. Ugyanaz. 33. Lukács E. fhdgy: Kendőző. Veres, kék öv, veres pettyekkel. 34. Makay Gy. száz.: Felicitas. Világoskék, veres szalag. 35. Markovits A. ur: Transvaal. Sötétkék, veres szegély és sapka. 36. Üssed. Ugyanaz. 37. Markovits J. fhdgy: Boa II. Világoskék, veres szalag és sapka. 38. Servas Brezina. Ugyanaz. 39. Gr. Merveldt M. száz.: Joconda. Veres, fekete ujjak, sárga sapka. 40. Catania. Ugyanaz. 41. Miskolczy F. ur: Coquette. Kék-veres szalag. 42. Mohr C. J. ur: Walter Scott. Kék, sárga gyűrűk, veres szalag, fehér sapka. 43. Br. Morpurgo A. száz.: Ratking. Veres, kék szalag és sapka. 44. Nagy A. száz.: Honi II. Kék, sárga szegély. 45. Bieta. Ugyanaz. 46. Leányka. Ugyanaz. 47. Mr. Paul: Mirage. Fehér, kék gyűrűk, fekete sapka. 48. Paxy K. fhdgy: Calderon. Egyenruha, kék-sárga szalag. 49. Gr. Pejacsevich A.: Telramund. Sárga, kék öv. 50. Ezaz. Ugyanaz. 51. Nelly. Ugyanaz. 52. Sável K. főhadnagy: Tengersizem. Fehér, veres-sárga kettős szalag, veres sapka. 53. Schey P. százados: Barkóczy. Fehér, veres-kék szalag, veres sapka. 54-ik Katóka. Ugyanaz. 55. — Oczai, fehér, veres-kék szalag, veres sapka. 56. Sibrik S.: Arvaleány, sárga, kék szalag és sapka. 57. Szakonyi M.: Krzyzak, sötétkék, sárga sapka. 58. Szeőke B.: Felemás, egyenruha, lila szalag. 59. Telegdy J.: Tripos, egyenruha, veres-fekete szalag. 60 — Kétkedő, ugyanaz. 61. Gr. Thun L.: Ercz, kék, sárga pettyek és sapka. 62. Br. Waldbott-Bassenheim K.: Matchtax, ugyanaz.

VII. Mezei gazdák versenye. 200 kor. Ebből 120 kor. az elsőnek, 50 kor. a másodiknak, 30 kor. a harmadiknak. Távolság kb. 1500. m. Minden biharmegyei vagy nagyváradai mezei gazda tulajdonában levő biharmegyei, vagy nagyváradai mezei gazda által nevelt ló részére. Mezei gazdák által nyereg nélkül lovalgólva. Hat versenyző, vagy nincs verseny. Nevezés az oszlopnál.

TAVIRATOK.

A király kihallgatása.

Bécs, szeptember 17. (Saj. tud. táv.) A király ma kihallgatáson fogadta Fülöp szász Kóburg királyi herceget.

Egy tanácsos öngyilkossága.

Temesvár, szept. 17. (Saj. tud. táv.) Kún Lázár városi tanácsos, ma az emeletéről, hol lakása volt, leugrott az utcára. Tettének oka örültség.

Az olaszok öröme.

Róma, szept. 17. (Saját tud. távirata.) A főváros tegnap este renkívül élénk képet mutatott. Minden ház fel van lobogozva. Nagy volt a tolongás a Colonna-téren. Az ott felállított városi zenekarnak többször meg kellett ismételnie a tömeg zugó örömjaja között a király-himnusz. A montenegrói himnusz és hazafias dalokat is játszottak a közönség lelkes tetszése között. A hangverseny után mintegy 300-an zászlókkal a Kapitólumra mentek, hol egy polgár beszédet tartott az örvendetes eseményről.

A város egyéb helyein is volt zene és

mindenütt örömeinek adott kifejezést a lakosság a trónörökös születésén. Olaszország minden irányától jövő táviratok hírt adnak arról hogy az ország minden részében örömmünnepek ülnek, hangversenyeket tartanak és kivilágítanak.

Raccogini, szept. 17. A város egész nap igen élénk volt és este tüdőri kivilágítás volt. A lakosság hatalmas fátylászmenetben vonult a királyi kastély elé, lelkesen éltetve a királyi párt. A királyi ház tagjai a kastélyba mentek személyesen fejezték ki szerencsekívánataikat.

NYILTTÉR.

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, új „Bazár”-épület színház oldal.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a **legújabb divatu** és a **legjobb minőségű őszi és téli** szöveteim raktáron vannak, melyekből a legújabb és lelegegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papság figyelmét **szima, fekete** árúimra, melyekből nagy raktárt tartok a **Főtisztelendő papság részére**. Allandóan nagy választék **reverenda czimáda** és egyházi **kvadrátusokból Rivétum** fekete és viola színben, továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legcélszerűbb **hit, remény, szeretet övének** (cingulus), mely egyedül **csak nálam szerezhető be**.

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka jutányos ár volt, melytől eltérni a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitűnő tisztelettel:

Bumbera Imre,
polgári- és papiszabó.

65

REGÉNYCSARNOK.

A brixtoni rejtély.

— Bűnügyi regény. —

Írta: A. C. D. (Angolból.)

48

— Drebbler ijedten ugrott vissza és siránkozva, nyögve könyörgött, de én elvettem a késemet, s a torkára tettem, míg csak nem engedelmessékedett . . . Lenyelte az egyik pirulát, én a másikat: s aztán némán néztünk farkasszemet vagy egy percig s mindegyikünk leste, hogy melyik hal meg . . .

— Oh mily édes volt a pillanat, mikor az arcán láttam, hogy a mérgeg hatni kezd! . . . Hangosan, ujjongva kacagtam s oda tartottam szemem elé a Lucy jeggyűrűjét . . . De mind ez csak pár másodpercig tartott, mert a mérgeg villámként őt: a nyomorult arcza eltorzult, majd fölen elte öklöbe szorított kezeit s tompa hőrgéssel arczra bukott . . . Fölrugtam a lábammal: szívére tettem a kezemet . . . már nem dobozott. Az egyik gyilkos meghalt.

— Csak most vettem észre, hogy folyik az orrom vére . . . Hirtelen eszembe jött egy rejtélyes gyilkosság New-Yorkban, ahol a meg-

gyilkolt feje fölött a „Rache” szó volt vérrrel a falra írva . . . Emlékszem, hogy fejtörést okozott a rendőrségnek: mindenki politikai gyilkosságra gondolt, titkos szövetségre, az anarchistákra . . . Én is elhatároztam, hogy fölirom a falra ezt a szót hadd törje rajta fejét a londoni rendőrség is! . . .

— Aztán kimentem a házból, vissza a kocsimhoz. Egy lélek se járt az utcán s a vihar még egyre tartott. Megcsaptam a lovatam s már jó messze jártam, mikor a mellényzsebembe nyúlva észrevettem, hogy nincs meg a gyűrű . . . Majd leestem a bakról fájdalomában, ez volt az egyetlen emlékem, ami Lucytól maradt . . . Azt gondoltam, hogy akkor ejtethem el, mikor Drebbler fölé hajoltam megnézni, hogy él-e még, visszahajtottam hát, a kocsimat egy mellék utcába hagytam, s én magam bátran a ház felé indultam, mert inkább mindent kockáztattam, minthogy elveszítem ezt a gyűrűt . . . De mikor oda értem, egyenesen a rendőr karjaiba szaladtam, s csak az mentett meg, hogy hirtelen ittasnak szinleltem magamat.

— Így álltam boszút Enoch Drebbleren. Most már csak az volt hátra, hogy ugyanigy bánjak el Stangersonnal is, és lerójjam minden tartozásomat John Ferrier és Lucy iránt. Tudtam, hogy Stangeeson hol lakik; egész nap lestem rá a fogadó előtt, de ki sem jött a szobájából. Azt hiszem, gyarított valamit, mikor látta, hogy Drebbler nem jön. Mert ez a Stangerson nagyon ravasz volt, és fölötte tudott vigyázni magára. De én előlem még ő se menekülhetett.

— Még az nap megtudtam, melyik a szobája ablaka; hajnal-tájban odatámasztottam egy létrát, mely a fal mellett hevert, és lassan, nesztelenül bemásztam hozzá . . . Fölvertem álmából, elmondtam neki a Drebbler esetét, és neki is följajlottam a két pirulát, hogy válaszson . . . O azonban, ahelyett, hogy megragadta volna a szabadulás lehetőségét, rám ugrott és fojtogatni kezdett. Erre egyszerűen leszurtam önvédelemből . . .

— Most már nem sok mondani való van, ami szerencse, mert nagyon odáig vagyok. Az volt a szándékom, hogy addig maradjok kocsis, míg eleget szerzek arra, hogy visszamehessek Amerikába . . . Ma is ott álltam a rendes helyemen, mikor egy rongyos utca-gyerek odajött, s megkérdezve, hogy én vagyok-e Jefferson Hope, azt mondta, hogy hajtsak a Baker-utczai 221/b számú házba, ahonnan egy *gentleman* kell a vasutra vinnem.

Gyanútlanul mentem oda, s egyszerre csak azon vettem magam észre, hogy ez a *gentleman* rátette kezeimre a vaspereczet . . . Hogy hogyan történt, magam sem tudom, de mindegy! Lehet, hogy önök gyilkosnak tartanak, de én érzem, hogy épen úgy a törvény végrehajtója vagyok, mint önök . . .

* * *

Jefferson Hope elbeszélése annyira izgatós és érdekes volt, hogy mindannyian némán, egészen belemérlülve hallgattuk végig. Még a detektívek is, akik pedig ugyancsak hozzászoktak a rémes esetekhez, érdeklődve hallgatták, s még aztán is, mikor Jefferson már elhallgatott, egyikünk se szólt, s a csöndben csak Lestrade tollának perczege hallatszott . . . Mert ő írta le a gyilkos vallomását.

— Csak egy dolog van — szólt végre Scherlok Holmes, — amire nézve szeretnék némi fölvilágosítást . . . Ki volt az ön társa, aki eljött hozzám az elveszett gyűrűért? Jefferson mosolyogva rázta a fejét.

— A magam titkait elmondhatom, — felelte, — de senki mást nem akarok bajba keverni. Olvastam ezt a hirdetést, s mivel attól tartottam, hogy kelepce lesz, egyik barátomat küldtem oda . . . Azt hiszem, hogy elég ügyesen végezte a dolgát?

— Nagyon is! — felelte Holmes elismerően.

(Fol yt. köv.)

KOZGAZDASAG.

Határidők.

Budapest, szept. 17.

Buza áprilisra	— — — — —	10.92
Buza október	— — — — —	10.69
Tengeri	— — — — —	7.56
Rozs okt.	— — — — —	8.28
Zab ápr.	— — — — —	7.36
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	—

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. szept. 17-án

Oszták hitel	— — — — —	685.50
Magyar hitel	— — — — —	749.20
Allmvasut	— — — — —	694. —
Rimamurányi	— — — — —	488. —
Magyar jelzálog	— — — — —	585.25
Salgótarjáni	— — — — —	—
Wagon-kölcsön	— — — — —	—

Értéktőzsde.

Budapest, szept. 17.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	118.90
Magyar koronajárdék	— — — — —	97.26
Magyar vasuti kölcson aranyban 4%	— — — — —	88.06
Magyar vasuti kölcson ezüstben	— — — — —	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	98.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	88.75
Horváth szlavon földtehermentesítési kötvény	— — — — —	2.06
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcson	— — — — —	161.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcson	— — — — —	99
Oszták járdék papirban	— — — — —	99.85
Oszták járdék papirban	— — — — —	1.19
Oszták járdék aranyban	— — — — —	.99
Oszták korona járdék	— — — — —	1.55
Oszták államsorsjegyek	— — — — —	16.15
Oszták magyarban részvény	— — — — —	763.50
Magyar hitelbankrészvény	— — — — —	654.15
Oszták hitelintézet részvény	— — — — —	644.75
Párisi vista	— — — — —	19.02
29 frankos arany (Napoleon'dor)	— — — — —	117.85
Németbirodalmi márka	— — — — —	239.62
Londoni vista	— — — — —	94.3
20 márkás arany	— — — — —	23.4

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

A székelyföldi sványvizek páratlanja

„Répáti”

a legjelesebb égvényes gyógy-savanyuviz

mely kiválóan szerencsés vegyi összetétele, rendkívül dús, főleg kötött szén-sav-tartalma és kellemes íze folytán ritkítja pártját a kontinensen.

Elsőrangú gyógyital emésztési-zeleti nehézségeknél, vese-, gyomorhél bajokban, gyuladással, hólyag, köszvényes bántalmak és vérszegénység ellen stb.

Főuri kedvenc ita,

határozottan a legkedvesebb pezsgőborviz!

Mint a belső szervek betegségei ellen legkellemebb és leghatásosabb s egyszersmind legolcsóbb gyógyító szert, úgy is, mint páratlan élvezeti italt, a „Répáti” ásványviz-et minden czéltudatos, elfogulatlan ivónak rendes használatra lelkiismerettel ajánlhatjuk.

A „Répáti” vizet minden jobb fűszerkereskedésben és 788. vendéglőben kapható.

Hirdetések felvételnek
a legjutányosabb árban e lap
kiadóhivatalában.

FŐ-ÜZLET: Zöldfa-utca, a Zöldfa-kávéházzal szemben.

Szülők figyelmébe ajánljuk

fiuk és leánykák részére: kész fehérneműket, ugyszintén paplanok, harisnyák minden rőfös és női divatáruk nagy választékban.

FÉRFI-INGEK. Szolid és pontos kiszolgálás mellett.

Szabó Testvérek rőfös- és divatáruháza Nagyvárad, Zöldfa-utca,
— a »Zöldfa«-kávéházzal szemben és a »Zöldfa«-sörcsarnok mellett. —

FIÓK-ÜZLET: Zöldfa-utca, a Zöldfa-sörcsarnok mellett.

FINOM KISZOLGÁLÁS.

SZOLID ÁRAK.

Ertesítés!

A közelgő **iskolai idényre** úgy is mint leánykák részére szükséges bármely intézet előírása szerint minden, éle színes és fehér ruhákra ugyszinté a legjobb minőségű harisnyák szolid olcsó árban kaphatók

Háasz Manó

kézmű- és divatáruháza

Nagyvárad,

Zöldfa-utca elején.

Sz. KOCSIS JÁNOS

hadi felszerelő intézete.

NAGYVÁRAD, Szent László-tér. a „Sas“ kávéház mellett

Van szerencsém az **önkéntes urak** figyelmébe

ajánlani egyenruha intézetemet hol a lelegegánsabb felszereléseket bármely fegyvernemekhez a **legolcsóbb árakért készítem.**

Tisztelettel

Sz. Kocsis János, hadi felszerelő intézete.

CC6

3569. szám alatt törvényileg védve.

Tükör posztó,

egyedüli szintartó és vizmentes

női posztó kelme.

Kizárólagos eladási jog Bihar és Erdély részére.

Kovács L. és Társánál

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

Női kosztüm kelme.

Női kosztüm kelme.

„Nagyváradai Hitelbank“

részvénytársaság

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

**törlesztéses
jelzálogkölesönöket**

nyújt,

melyeket a legrövidebb idő alatt fo-

lyósít. Kölcsönkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsönöket bélyeg- és illetékmentesen convertál.

Elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

789

Az igazgatóság.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Gyártelep: BÉKÉSCSABÁN. Gyári-
raktár: NAGYVÁRADON,

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Képviseli: **PORJESZ ÁRMIN.**

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern stylben, gazdag választékban, gyári árban.

Szolid, szabott árak!

Az Orsolya-zárda nagyságos főnöknője által kiadott prospektus szerint intézeti teljes felszerelések u. m: fehérneműek, evőeszközök, harisnyák, mosdótál, fiókkal ellátott tükör, fésűk, kefék, reggeli- és sárczipók, esőernyők, iskolaszerek és táskák.

Mélyen leszállított árban kaphatók:

FRISS és TÁRSA korona és fillér bazár, Olaszi, Fő-utca.

Minden vásárolt összegből 5% engedmény.

Telefon: 130.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. vevőközönség becses figyelmét felhívni áruházam ujonnan berendezett

szőnyeg-osztályára

futó-, ebédlő- cocus-szőnyegek a legnagyobb választékban, linoleum-bőrvásznak a legjobb gyártmányokban.

Kézimunka-osztályomat a bel- és külföld összes újdonságaival szereltem fel, u. m. smyrna

gobelin, posztó, congres, északi, teneriffa stb. kezdett és kész munkákkal.

Női ruha kelmek és selymekben különleges újdonságok. Vásznak, fehér-

neműekben csakis elsőrendű gyártmányok, selyem-, szövet- és cloth-alsó-

szoknyák, női férfi és gyermek kalapok nagy választékban.

Rövidárúk, szabókellékek, kötött- és szövött-árúk nagy raktára.

Női szövet- és flanel-blousok, valamint kész gyermek ruhák feltűnő olcsón végleg kiárusítatnak.

CZILLÉR IMRE

áruházában OLASZI, FŐ-UTCZA.

Temesvári bőrkezyük és fegyház kötött harisnyák.

Folytonos újdonságok övek és fátjolokban.

Eg

se

se

se

se

se

se

se

se

se

U Z L E T - Á T H E L Y E Z É S !

HOFFER BERTALAN

paplangyártási telepét Fő-utca, Bazár-épületből

Szilágyi Dezső u. dr. Adorján-ház

szouthern helyiségébe helyezte át, miről a nagyérdemű vevőközönset értesíti és további szives látogatását kéri.

Kész paplanok dús választékban.

Ugyanott varróleányok folytonosan felvételnek.

686

KECSKEMÉTY ISTVÁN

ÉTTERME és SÖRCSARNOKA Nagyváradon, Lukács György-(Kőfaragó)-utca sarkán.

Kitünő teke-pálya!

Van szerencsém a n. é. közönset és igen tisztelt vendégeim becses tudomására hozni, hogy *teljesen ujonnan átalakított és jól gondozott* minden kívánalmat kielégítő

teke-pályámat már megnyitottam

s azt a szórakozni vágyó közönset szives rendelkezésére bocsátottam.

Továbbá ajánlom **magyaros konyhám, tisztán kezelt boraim** jutányos ár és pontos kiszolgálás mellett.

A n. é. közönset szives pártfogását kérve, vagyok

teljes tisztelettel

743

KECSKEMÉTY ISTVÁN, vendéglős

Egyben van szerencsém igen tisztelt vendégeim és jóakaróim szives tudomására hozni, hogy

éttermemet **megnagyobbítottam**, úgy, hogy tisztelt vendégeim kényelmét megszerzem. Most alkalmam van minden *társas összejövetelekhez tágas, szép termet rendelkezésre bocsájtani.*

Előzékeny kiszolgálás!

Jutányos árak!

Társas ebédek, vacsorák vagy lakomák étlap szerint vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak. — **ABONENSEK** részére mérsékelt árszámitás.

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönset szives figyelmébe ajánlani ujonnan berendezett **VENDÉGSZOBÁIMAT**, melyek tisztántartására különös gondot fordítok, valamint **SZALLÓHELY** is jutányos ár mellett szives rendelkezésre áll.

Számos látogatást kérve tisztelettel

KECSKEMÉTY ISTVÁN

vendéglős.

Még csak egy pár napig.

Hatóságilag engedélyezett

VÉGELADÁS!

Az üzlethelyiség átadása folytán

már csak szeptember hóban. A még raktáron levő árukat minden elfogadható árban árusítom.

SERÉNYI M. Szt.-László-tér, Sas-szálloda kapuja mellett.

Még csak egy pár napig.